

INFORMACIJA O PRISTUPANJU MINISTARSTVA SAOBRAĆAJA MEMORANDUMU O RAZUMIJEVANJU O NULTIM EMISIJAMA SREDNJIH I TEŠKIH VOZILA S PREDLOGOM MEMORANDUMA

Bilateralni odnosi između Crne Gore i Kraljevine Nizozemske predstavljaju primjer dobre međudržavne saradnje i karakteriše ih snažno partnerstvo zasnovano na međusobnom razumijevanju i sadržajnoj saradnji.

Ministarstvo Infrastrukture i upravljanja vodama Kraljevine Nizozemske obratilo se Ministarstvu saobraćaja 05. septembra 2024. godine, u vezi sa pridruživanjem Crne Gore ostalim zemaljama članicama Globalnog memoranduma o razumijevanju (MOU) o nultim emisijama srednjih i teških vozila.

Globalni memorandum o razumijevanju o nultim emisijama srednjih i teških vozila inicirao je ministar životne sredine Kraljevine Nizozemske tokom konferencije COP26 (Godišnji samiti koji se održavaju sa svim potpisnicima Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promjenama (UNFCCC)) prije tri godine koja je održana u Glazgovu. Riječ je o inicijativi koju zajedno vode Vlada Kraljevine Nizozemske i nevladina organizacija CALSTART.

Pristupanjem Globalnom memorandumu o razumijevanju države prije svega nagovještaju proizvođačima vozila da će postojati potražnja za vozilima s nultom emisijom. Takođe, države se pridružuju zajednici ambicioznih nacija širom svijeta, koje su predane pomaganju jedna drugoj na njihovom putu ka dekarbonizaciji saobraćaja.

Države koje su pristupile/potpisale predmetni memorandum do sada su: Aruba, Republika Austrija, Kraljevina Belgija, Kanada, Republika Kabo Verde, Republika Čile, Republika Kolumbija, Republika Kostarika, Republika Hrvatska, Kurasao, Kraljevina Danska, Dominikanska Republika, Savezna Demokratska Republika Etiopija, Republika Finska, Republika Gana, Republika Island, Republika Irska, Izrael, Knjaževina Lihtenštajn, Litvanija, Veliko Vojvodstvo Luksemburg, Mozambik, Kraljevina Nizozemska, Novi Zeland, Kraljevina Norveška, Papua Nova Gvineja, Republika Portugalija, Sveti Martin, Republika Sejšeli, Škotska, Švajcarska, Kraljevina Tonga, Republika Turska, Ukrajina, Ujedinjeno Kraljevstvo Velike Britanije i Sjeverne Irske, Sjedinjene Američke Države, Urugvaj, Vels.

Predmetni Memorandum za Crnu Goru predstavlja i mogućnost korišćenja Instrumenta Zero Emission Vehicle - Rapid Response Facility (ZEV-RRF) - koji ima za cilj pružanje ciljane, kratkoročne tehničke pomoći tržištima u nastajanju i državama u razvoju koje dekarbonizuju svoje sektore drumskog saobraćaja i tranzicije ka ZEV-u. ZEV-RRF ima za cilj da izvrši kratkoročne (18 mjeseci ili manje), konkretne projekte razvoja i implementacije strategija, politika i propisa za unapređenje globalne tranzicije ZEV-a.

Važno je napomenuti i to da pristupanje ovom Memorandum ne generiše obaveze za državu potpisnicu.

Pomenuta inicijativa je u skladu sa politikom Evropske unije u sektoru transporta i Deklaracijom o Zelenoj Mobilnosti koju je Ministarstvo saobraćaja i pomorstva usvojilo na Samitu u Sarajevu u junu 2024.godine, sa ciljem promovisanja mobilnosti s nultom emisijom, jačanje otpornosti transportnih mreža na klimatske promjene i podsticanje regionalne saradnje za održiva transportna rješenja. Takođe, u skladu je sa Zelenom agendom za Zapadni Balkan koja je podržana na regionalnom samitu u Sofiji.

Memorandum o razumijevanju o nultim emisijama srednjih i teških vozila

Potpisnici ovog Memoranduma o razumijevanju (MOU) u daljem tekstu „Učesnici“ u svojoj zajedničkoj ambiciji da ubrzaju upotrebu vozila srednje i velike težine sa nultom emisijom (ZE-MHDV)¹, prepoznajući da:

- Transport je veliki i brzo rastući izvor emisija staklene bašte (GHG) globalno i vozila srednje i velike težine (MHDV) su veliki izvor emisija gasova staklene bašte u sektoru transporta;
- Trenutna vozila srednje i velike težine (MHDV) su glavni izvor lokalnih zagađivača vazduha, uključujući azotne okside, čestice i toksične emisije u vazduhu i da ovi zagađivači negativno utiču na kvalitet vazduha u urbanim sredinama i na zdravlje ljudi, posebno pogađajući ugrožene zajednice koje se nalaze u blizini teretnih koridora, luka i distributivnih centara.
- Vozila srednje i velike težine sa nultom emisijom (ZE-MHDV) nude održiv put za dekarbonizaciju sektora drumskog saobraćaja s obzirom na to da je tehnologija značajno napredovala tokom poslednje decenije i može da ostvari svoj puni potencijal kroz usklađenu globalnu ambiciju, omogućavanje akcije implementacije i podsticanje tržišta;
- Vozila srednje i velike težine sa nultom emisijom (ZE-MHDV) su od suštinskog značaja za smanjenje emisija saobraćaja, ublažavanje klimatskih promjena, poboljšavanje kvaliteta vazduha, smanjenje upotrebe fosilnih goriva i troškova energije;
- Komercijalna primjena vozila srednje i velike težine sa nultom emisijom (ZE-MHDV) je još uvijek ograničena, a dalji napredak u tehnologiji i primjeni će imati koristi od globalne saradnje i koordinacije, što takođe može rezultirati ubrzanim ulaganjem privatnog sektora u sektor vozila srednje i velike težine sa nultom emisijom (ZE-MHDV);
- Ulaganja u vozila srednje i velike težine sa nultom emisijom (ZE-MHDV) mogu pomoći kod stimulisanja ekonomskog rasta otvaranjem novih radnih mjesta u proizvodnji vozila sa nultom emisijom i opreme za punjenje/gorivo, lanca snadbijevanja, energije i uslužnim sektorima;
- Strateški je važno dekarbonizirati vozila srednje i velike težine (MHDV) i hitno započeti usvajanje vozila sa nultom emisijom (ZE-MHDV), s obzirom na dug vremenski period zamjene voznog parka;
- Rešenja za čistu mobilnost teže poboljšanju javnog zdravlja i radu na ispunjavanju naših zajedničkih zajedničkih klimatskih ciljeva kroz obezbjeđivanje čistih, pouzdanih, bezbjednih i pristupačnih rešenja za mobilnost za svakoga;
- Usvajanje vozila srednje i velike težine sa nultom emisijom (ZE-MHDV) može zahtijevati različite pristupe i omogućavanje uslova u različitim djelovima svijeta.

---

¹ Za potrebe ovog Memoranduma o razumijevanju (MOU) MHDV su vozila čija je bruto težina veća od 3.500 kilograma koja se koriste za prevoz tereta i putnika. ZE-MHDV su MHDV sa nultom emisijom izduvnih gasova

Postigli su sledeće:

1. OPŠTE AMBICIJE

Učesnici namjeravaju da zajedno rade na identifikaciji održivih puteva i akcijama podrške implementaciji za upotrebu vozila srednje i velike težine sa nultom emisijom (ZE-MHDV) i povezane infrastrukture koje omogućavaju vozilima sa nultom emisijom (ZE-MHDV) da dostignu 30% prodaje novih vozila srednje i velike težine (MHDV) do 2030. godine, kao i da omoguće potpuni prelazak novog voznog parka u vozila sa nultom emisijom (ZE-MHDV) do 2040. godine, kako bi se olakšalo postizanje neto nulte emisije ugljenika do 2050. godine. Učesnici su pozvani da javno podijele veće ambicije kada potpišu ovaj Memorandum o razumijevanju gde je to primjenljivo.

2. IMPLEMENTACIJA MEMORANDUMA O RAZUMIJEVANJU

2.1 Učesnici planiraju da se sastaju svake godine kako bi razgovarali o napretku i razmijenili iskustva kako bi se ubrzala primjena vozila sa nultom emisijom (ZE-MHDV).

2.2 Učesnici namjeravaju da podijele planove i trenutne i potencijalne akcije za podršku ambicija opisanih u Odjeljku 1 ovog Memoranduma o razumijevanju i da podatke o registraciji vozila srednje i velike težine (MHDV) dijele na godišnjem nivou, u okviru raspoloživih mogućnosti.

2.3 Učesnici planiraju da učestvuju u programu „Global Commercial Vehicle Drive to Zero“ u kampanji Inicijative za električna vozila Ministarstva čiste energije, koja služi kao forum za koordinaciju, saradnju i razmjenu informacija o vozilima sa nultom emisijom (ZE-MHDV). Svojim učešćem na forumu „Global Commercial Vehicle Drive to Zero“ učesnici namjeravaju da olakšaju razvoj planova i konsoliduju godišnje izvještaje Učesnika o registraciji vozila srednje i velike težine (MHDV) kako bi se razumjeo postignuti napredak i razmotrili načini za ubrzavanje napretka gdje je to potrebno.

3. DODATNE ODREDBE

3.1 Ovaj Memorandum o razumijevanju (MOU) stupa na snagu za svakog Učesnika njegovim potpisom.

3.2 Ovaj Memorandum o razumijevanju (MOU) nije međunarodni ugovor i ne stvara nikakva pravno obavezujuća prava ili obaveze između ili među Učesnicima. Pored toga, sprovođenje ambicija navedenih u ovom Memorandumu o razumijevanju (MOU) je u okviru diskrecije svakog Učesnika i nije uslovljeno uzajamnim aktivnostima drugih Učesnika.

3.3 Svaki Učesnik namjerava da sprovodi sve saradničke aktivnosti u skladu sa ovim Memorandumom o razumijevanju (MOU), u skladu sa važećim zakonima, propisima i politikama kojima podliježe.

3.4 Učesnici mogu prekinuti učešće u ovom Memorandumu o razumijevanju (MOU) u bilo kom trenutku dostavljanjem pisanog obavještenja ostalim Učesnicima, šest mjeseci unaprijed.

3.5 Ovaj Memorandum o razumijevanju (MOU) može biti izmijenjen zajedničkom pisanom odlukom svih Učesnika.

3.6 Dodatni učesnici mogu se pridružiti ovom Memorandumu o razumijevanju (MOU) nakon njegovog objavljivanja na COP26.

Zaključeno i otvoreno za potpisivanje od strane svih Učesnika 5. oktobra 2021. godine, na engleskom jeziku.

Memorandum of Understanding on Zero-Emission Medium- and Heavy-Duty Vehicles

The signatories to this Memorandum of Understanding (MOU), hereinafter referred to as the “Participants”, in their collective ambition to accelerate zero-emission medium- and heavy-duty vehicles (ZE-MHDVs),¹ recognizing that:

- Transport is a large and fast growing source of greenhouse gas (GHG) emissions globally, and that MHDVs are a large source of transport sector GHG emissions;
- Current MHDVs are a major source of local air pollutants, including nitrogen oxides, particulate matter, and toxic air emissions, and that these pollutants negatively impact urban air quality and human health, disproportionately affecting disadvantaged communities located near freight corridors, ports and distribution centers;
- ZE-MHDVs offer a viable pathway to decarbonize the road transport sector as technology has advanced greatly over the last decade and can deliver its full potential through aligned global ambition, enabling implementation action, and market incentives;
- ZE-MHDVs are essential to reducing transport emissions, mitigating climate change, improving air quality, reducing the use of fossil fuels and energy costs;
- Commercial deployment of ZE-MHDVs remains limited, and further advancements in the state of technology and deployment stand to benefit from global collaboration and coordination, which can also result in accelerated private sector investment in the ZE-MHDV sector;
- Investments in ZE-MHDVs could help to stimulate economic growth by creating new jobs in the zero-emission vehicle and charging/fueling equipment manufacturing, supply chain, energy and service sectors;
- It is strategically important to decarbonize MHDVs and urgently begin the adoption of ZE-MHDVs given long fleet turn-over times;
- Clean mobility solutions aspire to improve public health and work toward meeting our shared climate goals by providing clean, reliable, safe, and affordable mobility solutions to everyone; and
- The adoption of ZE-MDVs might require different approaches and enabling conditions in different parts of the world.

Have reached the following understanding:

1. OVERALL AMBITION

The Participants intend to work together to identify viable pathways and supportive implementation action for deployment of ZE-MHDVs and related infrastructure that enable ZE-MHDVs to reach 30% of sales of new MHDVs by 2030, as well as enable a full transition to ZE-MHDVs in new fleets by 2040 to facilitate achievement of net-zero carbon emissions by 2050. The Participants are invited to publicly share a higher ambition when signing this MOU where applicable.

---

¹ For purposes of this MOU, MHDVs are vehicles with gross vehicle weight above 3,500 kilograms used for freight and passenger transport. ZE-MHDVs are MHDVs with zero tailpipe emissions.

2. MOU IMPLEMENTATION

- 2.1 The Participants plan to meet annually to discuss progress and share experiences to accelerate the deployment of ZE-MDHVs.
- 2.2 The Participants intend to share plans with current and potential actions to support the ambitions described in Section 1 of this MOU, and to share MHDV registration data annually, within available capabilities.
- 2.3 The Participants plan to participate in the Global Commercial Vehicle Drive to Zero program and campaign of the Clean Energy Ministerial's Electric Vehicle Initiative, which serves as a forum for coordination, collaboration and information sharing on ZE-MHDVs. Through their participation in the Global Commercial Vehicle Drive to Zero forum, the Participants intend to facilitate the development of plans and consolidate Participants' annually reported MHDV registration data to understand progress made and discuss ways to accelerate progress where needed.

3. ADDITIONAL PROVISIONS

- 3.1 This MOU becomes effective for each Participant upon its signature.
- 3.2 This MOU is not an international agreement and does not create any legally binding rights or obligations between or among the Participants. In addition, implementation of the ambitions stated in this MOU is within the discretion of each Participant and is not conditioned upon reciprocal actions by other Participants.
- 3.3 Each Participant intends to conduct any cooperative activities under this MOU in accordance with applicable laws, regulations and policies to which it is subject.
- 3.4 The Participants may discontinue participation in this MOU at any time by providing six months advance written notice to the other Participants.
- 3.5 This MOU may be modified by mutual written decision of all Participants.
- 3.6 Additional Participants may join this MOU after its announcement at COP26.

Finalized and open for signature by each Participant on the 5th of October of 2021, in the English language.

For [NAME OF PARTICIPANT]:

Participant Representative's Name and Title
Date